

AVIZE

COMITETUL REGIUNILOR

A 116-A SESIUNE PLENARĂ, 10 ȘI 11 FEBRUARIE 2016

Avizul Comitetului European al Regiunilor – Turismul pentru persoanele vârstnice

(2016/C 120/03)

Raportor: doamna Annemiek JETTEN, primarul orașului Sluis (NL-PSE)

RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

1. subliniază că, în cadrul categoriei de persoane vârstnice, trebuie distinse diverse grupuri, fiecare cu propriile nevoi și preferințe de piață, astfel încât să poată fi elaborate planuri de afaceri adaptate, pe baza cărora să se dezvolte în UE un turism optim pentru persoanele vârstnice, cu oferte atât pentru grupuri, cât și individuale. De asemenea, Comitetul subliniază nevoia identificării diverselor obstacole cu care se confruntă vârstnicii (limbă, acces la informații, provocări organizatorice, discriminare pe motive de vârstă, disponibilitatea asistenței medicale și de urgență, asigurări de călătorie etc.), fiind necesar să se propună soluții și mijloace pentru depășirea acestor obstacole;
2. subliniază că este important ca, în viitor, să se convină cu privire la stabilirea unei grupe de vârstă și a unei singure definiții în cazul turismului pentru persoane vârstnice, astfel încât să se poată face o monitorizare și să se elaboreze studii comparative, pentru a folosi în **mod optim** potențialul acestui segment de piață înfloritor;
3. subliniază că este esențial să existe o piață inițială de mare anvergură sau un punct de plecare pentru desfășurarea conexiunilor în **bandă largă** în întreaga Europă, pentru a oferi regiunilor interesate toate posibilitățile de a dezvolta și exploata un avantaj competitiv (turistic) strategic și durabil. În special întreprinderile turistice mici și mijlocii ar putea **beneficia** de acest sistem;
4. solicită Comisiei o integrare cu titlu prioritar a turismului pentru vârstnici în **Agenda digitală pentru Europa**, ca mecanism de reducere a decalajului digital;
5. consideră că politicile privind **turismul care ține seama de vârstă necesită o abordare integrată**. În special, autoritățile locale și regionale ar trebui să preconizeze o **abordare transsectorială**, cu participarea unor organizații diverse, active de exemplu în domeniul îngrijirii medicale, în cel al accesibilității fizice și al transportului;
6. recunoaște importanța unei **baze de date europene** care să conțină date privind un grup de persoane în vârstă autonome și dispunând de resurse financiare importante. În acest cadru sistematic, pot fi elaborate analize și indicatori care să ofere în mod eficient soluții la chestiunea consecințelor numărului crescând de persoane vârstnice asupra ofertei furnizorilor de servicii turistice, din perspectiva destinațiilor turistice, a firmelor de transport, a atracțiilor, a posibilităților de cazare și a spațiilor comerciale, a agențiilor de informații și media, care îi ajută pe turiști cu idei și cunoștințe ce le permit acestora să-și îmbunătățească semnificativ experiențele turistice personale. Având în vedere creșterea turismului pentru persoanele în vârstă, această bază de date va deveni din ce în ce mai importantă;

7. face referire la obiectivele UE în materie de politică în domeniul turismului ⁽¹⁾, definite în 2010, de promovare a unui „turism durabil, responsabil, de calitate și coerent” și a domeniilor conexe (ocuparea forței de muncă și dezvoltarea socială în UE);

8. cere Comisiei Europene să ofere mai mult spațiu dezvoltării turismului în cadrul fondurilor structurale și de investiții europene (ESI), după evaluarea nevoilor autorităților locale și regionale. De asemenea, Comisia poate oferi sprijin financiar, prin continuarea programului Calypso, acordând atenție specială întreprinderilor din domeniul turismului, în cadrul programului COSME, și prin lansarea unui program Erasmus+ pentru persoanele în vârstă. Având în vedere potențialul de creare de locuri de muncă în acest sector, mai ales în ceea ce privește IMM-urile, promovarea turismului ar trebui să devină un vârful de lance pentru cadrul financiar multianual de după 2021;

9. subliniază faptul că accesibilitatea este esențială pentru a asigura buna funcționare a tuturor activităților turistice, în special pentru persoanele în vârstă, dat fiind că accesul acestora la destinații și obiective turistice (hoteluri, centre balneare etc.) cu ajutorul unor mijloace de transport durabile, confortabile, abordabile și adaptate la nevoile turiștilor aparținând diverselor segmente de vârstă este o condiție prealabilă pentru orice călătorie. Prin urmare, ar fi de dorit implicarea operatorilor de servicii de transport (linii aeriene, companii de transport maritim și rutier de pasageri, operatori feroviari și de pe vasele de croazieră) pentru a stabili o cooperare între ei, asigurând astfel interacțiunea diverselor moduri de transport, încât vârstnicii să poată ajunge ușor și confortabil în destinațiile turistice dorite, inclusiv în regiunile periferice;

10. sprijină, în acest sens, propunerea Intergrupului Parlamentului European privind dezvoltarea turismului european de a declara anul 2018 „**Anul european al turismului**”. În acest context, trebuie acordată mai multă atenție echipamentelor destinate persoanelor în vârstă și promovării turismului în extrasezon;

11. subliniază că sectorul turismului este crucial pentru numeroase regiuni din Europa, prin veniturile și locuri de muncă generate, iar pentru unele regiuni este chiar indispensabil pentru promovarea și consolidarea avantajului competitiv. Turismul are un potențial de creștere semnificativ și este în mod direct și indirect legat de multe sectoare economice, sociale și culturale. Adesea, turismul este motorul care permite dezvoltarea și consolidarea integrală, strategică și durabilă a zestrei de competențe de la nivel regional. Autoritățile locale și regionale au un rol-cheie în îndeplinirea celor menționate anterior. Prin urmare, este extrem de important să se exploateze la maximum experiența și cunoștințele lor, prin stimularea cooperării locale și regionale la nivel european;

12. reiterează faptul că persoanele în vârstă contribuie semnificativ la dezvoltarea turismului european și reprezintă un enorm potențial de piață. În plus, se poate observa că Europeanii cu vârste de peste 65 de ani au deja o putere de cumpărare de peste 3 000 de miliarde EUR, iar numărul persoanelor cu deficiențe legate de vârstă va crește de la 68 de milioane în 2005 la 84 de milioane în 2020. În prezent, peste 128 de milioane de cetățeni ai Uniunii Europene, adică circa 25 % din totalul populației, au vârsta cuprinsă între 55 și 80 de ani. Cu toate acestea, 41 % dintre cetățenii europeni din cele 28 de state membre nu au călătorit niciodată în afara frontierelor naționale, în timp ce 7 persoane vârstnice din 10 au călătorit doar în propria țară;

13. conchide că evoluțiile demografice au un impact însemnat asupra cererii de servicii turistice și, în consecință, asupra pieței forței de muncă. Industria turismului s-a dovedit a fi mult mai rezistentă la șocurile/crizele externe decât se anticipase. În actuala conjunctură economică, cheltuielile efectuate în scopuri de recreere și turism rămân semnificative. Turismul este un sector cu utilizare intensivă a forței de muncă, contribuie semnificativ la ocuparea forței de muncă și la dezvoltarea socială și ar trebui să beneficieze de mai multă atenție în cadrul următorului cadru multianual;

14. arată că sectorul turismului se confruntă cu numeroase provocări, printre care: (a) mutațiile structurii demografice, (b) tehnologiile digitale și (c) diversificarea ofertei turistice. Concurența la nivel mondial a infirmat strategiile comerciale convenționale în favoarea celor prin care prestările de servicii devin mai accesibile și mai flexibile pentru turiști;

15. este convins că dezvoltarea turismului pentru persoanele în vârstă se va baza în principal pe înaltă calitate, durabilitate, inovare permanentă și personal calificat;

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52010DC0352>

16. propune, prin urmare, să fie stabilită importanța națională și regională a mizelor demografice regionale, în cadrul programelor operaționale (PO) regionale. Aceste programe se referă, printre altele, la competitivitatea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri), la ocuparea forței de muncă, la piața forței de muncă și la incluziunea socială. Acest lucru este important în combaterea șomajului sezonier și are un efect de pârgăhie pentru crearea de locuri de muncă în sectorul turismului;

17. ia act de faptul că, în cazul extinderii sezonului turistic local și regional la anumite grupuri de vârstă și în interiorul lor, factorii de decizie ar trebui să aibă în vedere și grupurile specifice motivate de interese comune (patrimoniul cultural, istorie, educație, religie, sport și activități recreative);

18. menționează că turismul medical reprezintă un aspect tot mai important al sectorului turismului din UE, iar cele două dimensiuni (serviciile medicale și turismul balnear) ar trebui sprijinite. Mai ales din perspectivă regională, promovarea competitivității și convertirea destinațiilor europene în centre de excelență medicală, cu o valoare adăugată ridicată, sunt esențiale. Turismul de sănătate devine segmentul de piață cu cea mai mare creștere în industria turismului, în special în rândul vârstnicilor, în cazul cărora îmbunătățirea stării de sănătate este unul dintre principalele motive pentru care călătoresc;

19. este convins că îmbunătățirea tehnologiei digitale, prin care poate fi accelerat accesul la TIC, servește mai multor scopuri, inclusiv turismului pentru persoanele vârstnice și poate fi legată de principalele priorități ale Uniunii Europene. Prin facilitarea accesului la infrastructura tehnologică, puterea de cumpărare de care dispun persoanele vârstnice va crește semnificativ. În prezent, o mare parte a acestei puteri de cumpărare se află în mâinile persoanelor de peste 50 de ani (aceasta subliniind potențialul economic al persoanelor vârstnice);

20. subliniază importanța turismului gastronomic pentru crearea de locuri de muncă durabile, de creștere și coeziune la nivel regional, dat fiind că peste o treime din cheltuielile turistice este alocată hranei;

21. propune ca autoritățile locale și regionale să acorde atenție, în cadrul programelor operaționale (PO), următoarelor acțiuni: asumarea unui rol participativ, stimularea cooperării public-privat (CPP), crearea de rețele și dezvoltarea turismului pentru persoanele vârstnice. De asemenea, la loc de frunte pe agenda autorităților regionale și locale trebuie să se afle organizarea de activități de comunicare, pentru a spori gradul de sensibilizare cu privire la potențialul comercial al turismului pentru persoanele în vârstă;

22. observă că piața turismului pentru persoanele vârstnice nu este omogenă. Vârstnicii reprezintă, dimpotrivă, un grup eterogen de persoane cu nevoi, motivații și așteptări diferite. Există riscul ca ei să ajungă din ce în ce mai izolați din punct de vedere social, iar turismul pentru această vârstă îi poate ajuta să restaureze contactele sociale. Cercetările arată că persoanele în vârstă care participă la activități turistice nu numai că se bucură de o sănătate mai bună și, prin urmare, sunt mai puțin dependente de serviciile de îngrijire, ci își și aleg destinațiile astfel încât să beneficieze de servicii medicale și de asistență de calitate;

23. recomandă menținerea legăturii cu parteneriatul european pentru inovare (PEI) privind îmbătrânirea în condiții bune de sănătate în ceea ce privește promovarea mobilității și a siguranței, accesibilitatea în spațiul public, asistența medicală și socială;

24. reamintește instituțiilor UE și statelor membre că autoritățile locale și regionale joacă un rol major în coordonarea politicilor sectoriale, cum ar fi transportul, serviciile medicale, planificarea urbană și dezvoltarea rurală. La rândul lor, aceste sectoare au un impact direct și indirect asupra turismului local, constituit din întreprinderi familiale mici și mijlocii;

25. împărtășește opinia conform căreia autoritățile locale trebuie să valorifice posibilitățile oferite de turism pentru dezvoltarea orașelor inteligente, fiind nevoie să se bazeze pe competențele individuale ale întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), sprijinindu-le la nevoie. Diverse activități de sensibilizare pot contribui în acest sens, de exemplu, dezvoltarea capacităților prin care să li se înlesnească accesul la informațiile privind: posibilitățile de finanțare; coordonarea parteneriatelor legate de proiectele europene ce favorizează, de exemplu, programele de înfrățire; crearea de întreprinderi comune pe baza bunelor practici locale și regionale în materie de facilitare a accesului la informație; realizarea de infrastructuri de transport și de produse destinate nevoilor tuturor grupelor de vârstă;

26. invită factorii de decizie politică să ofere condițiile necesare pentru ca sectorul turistic să aibă posibilitatea:

— să creeze oferte turistice accesibile și diversificate;

- să adune bune practici ale organizațiilor seniorilor și să le difuzeze, de exemplu, prin înființarea unor programe de schimb pentru persoanele în vârstă;
- să dezvolte produse turistice accesibile pentru cetățenii în vârstă;
- să sprijine întreprinderile mici și mijlocii din industria turismului pentru a colabora în vederea creării și comercializării pachetelor cu oferte turistice din regiunea lor;
- să stimuleze facilitarea călătoriilor transfrontaliere pentru persoanele în vârstă;
- să respecte principiul subsidiarității, în conformitate cu articolul 195 din TFUE, care prevede că UE poate furniza doar sprijin în chestiuni de turism;

27. observă că sistemele de rezervare, platformele sociale și piețele digitale sunt doar câteva exemple de aplicații obișnuite – disponibile pe internet – pentru sectorul turismului. De asemenea, autoritățile locale pot opta să valorifice tehnologiile moderne de comunicare, de exemplu, motoare de căutare, care oferă utilizatorilor transparență, astfel încât persoanele în vârstă să înțeleagă ce trebuie să plătească pentru o anumită calitate. Cu toate acestea, unele persoane în vârstă sunt mai puțin familiarizate cu sistemul de rezervare online și cu site-urile de evaluare pe internet. Din cauza decalajului digital, persoanele în vârstă ar putea să se încreadă, de exemplu, mai mult în metodele tradiționale de rezervare și în interacțiunea personală cu agenții de voiaj. Pentru ca generațiile mai vârstnice să aibă posibilitatea de a folosi instrumentele digitale, autoritățile locale și regionale pot, de exemplu, să organizeze cursuri pentru persoanele în vârstă;

28. în opinia sa, conectarea cu ceilalți le poate ajuta pe persoanele în vârstă să rămână sănătoase, independente și active la locul de muncă sau în comunitatea lor. Acest lucru poate fi realizat prin promovarea rețelelor sociale și participarea părților interesate (de exemplu, institute și centre de cercetare, întreprinderi private, societatea civilă, comunități locale etc.) la conceperea și dezvoltarea de interfețe tehnologice și la un proces global de proiectare a unor comunități adaptate persoanelor în vârstă;

29. este conștient de faptul că impactul interacțiunilor digitale dintre părțile interesate a evoluat considerabil și arată că de importanță este o bază de date europeană. Pentru a exploata la maximum instrumentele existente, Observatorul virtual al turismului ar putea constitui o bază de date privind turismul persoanelor în vârstă și ar putea stabili cine anume elaborează modelul și cine colectează datele privind indicatorii;

30. subliniază că costurile foarte ridicate pentru asistența medicală au accentuat atenția acordată fenomenului îmbătrânirii și formelor de **parteneriate intersectoriale**. Astfel, Agenda în materie de e-sănătate poate fi foarte benefică pentru dezvoltarea turismului pentru vârstnici. Pasagerii în vârstă invocă adesea sănătate ca aflându-se pe locul al doilea între motivele care îi împiedică să călătorească. Dacă persoanelor în vârstă li se asigură un acces (online) la o asistență medicală de înaltă calitate în afara localității de reședință, li s-ar risipi sau reduce temerile. Astfel, aceste persoane ar putea deveni mai îndrăznețe în ceea ce privește petrecerea timpului lor liber. Călătoriile în locuri cu o climă mai blândă și expunerea la noi experiențe le-ar putea întrerupe rutina, având un efect benefic asupra sănătății;

31. subliniază importanța unei directive privind asistența medicală transfrontalieră și invită autoritățile naționale și regionale să îmbunătățească accesul la informațiile referitoare la serviciile de sănătate din străinătate pentru persoanele în vârstă, permițându-le să facă alegeri în cunoștință de cauză în legătură cu procedurile legate de tratament și îngrijire și să călătorească în interiorul UE fără motive de îngrijorare privind propria sănătate;

32. recomandă îmbunătățirea mobilității, lansarea unor inițiative de promovare a siguranței și îmbunătățirea accesului general la spațiile publice pentru toate vârstele. Este important să se stabilească legături puternice între turismul pentru persoanele în vârstă, pe de o parte, și parteneriatul european pentru inovare în materie de îmbătrânire activă și în condiții bune de sănătate;

33. sprijină ideea lansării unei convenții europene a primarilor privind schimbările demografice și pledează ca turismul să fie recunoscut ca domeniu important de politică, ce poate contribui la stimularea inovării, la o viață sănătoasă și activă și la promovarea solidarității între generații.

Bruxelles, 10 februarie 2016.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Markku MARKKULA